

ÇİFT DİLLİ ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİ

Prof. Dr. Gülçin Alpöge

Boğaziçi Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okulöncesi ABD

alpoge@boun.edu.tr

ÖZET

Öğretmenlerin de, uzmanların da, anne-babaların da aklını kurcalayan bir soru vardır. Çocuğun çift dilli olmasını istersek bunu nasıl sağlamalıyız? Aynı anda iki dili de konuşarak mı? Yoksa dilleri teker teker öğreterek mi? Bu konuyu araştırırken olumlu, olumsuz yönlerini ele alarak çeşitli teorileri inceledik. Dil araştırmaları, özellikle çift dilli çocuklarla yapılan araştırmalar ve yeni gelişmeler konuya çok farklı bakış açıları getirebiliyor. Sonuçta eskiden inanıldığı gibi iki dili birden öğrenmenin çocuğun zekasını etkilemediğinin saptandığını gördük. Ayrıca iki ya da üç dil öğrenmenin dil gelişimini etkilemediği anlaşılıyor. Çocuğa dil öğretirken öğrenmeyi olumlu yoldan etkileyen metod hangisidir? Bu soruyu da cevaplamaya çalıştık.

Anahtar sözcükler: Çift dilli çocuklar, iki dilli çocuklar, dil öğrenme

Language Development of Bilingual Children

ABSTRACT

There is a question that parents, teachers and the specialists wonder about. If we want a child to be bilingual, what must we do to achieve this? Must we talk the two languages at the same time or must we teach each language one at a time? To solve this issue we looked at different theories. The research carried on bilingual children brings to light very new points of view. The result of these researches indicates that talking two languages simultaneously does not affect the intelligence of the child negatively as was believed previously. Learning two or three languages does not effect the language development of the child either. Does keeping the two languages separate when the child is learning two languages simultaneously seem to be the best method that makes learning more effective? This paper tries to answer that question.

Key words: Bilingual children, language development

1. GİRİŞ

Öğretmenlerin de, uzmanların da, anne-babaların da dil konusunda akıllarını kurcalayan bir soru vardır. Çocuklarımıza bir dil daha öğretmeli miyiz? Sonra başka sorular gelir akla. Çocukların çift dilli olmasını istersek bunu nasıl sağlamalıyız? Aynı anda iki dili de konuşarak mı? Yoksa dilleri teker teker öğreterek mi? Yoksa okul yaşını bekleyip ikinci bir dilde eğitim yapan bir okula yollayarak mı?

Dil öğrenimi tartışmalı bir konu. Çift dilli çocuklara geçmeden biraz ana dilin öğrenilmesi konusuna ve bu alandaki tartışmaların nerden kaynaklandığına bakmakta yarar var. Konu öğrenme olunca hem psikologları, hem de eğitimcileri ilgilendiriyor. Her iki alanda da araştırmalar yapılmış ve yapılıyor ve kuramlar üretiliyor. Geliştirilen bütün bu kuramlar iki ana başlık altında toplanabilir.

Birincisi Skinner'le başlayan ve onun öğrenme kuramına dayanan davranış bilimciler ekolünün öne sürdüğü, dilin çevrenin etkisiyle öğrenildiği kuramıdır (Skinner 1957). Çok basit bir dille söylemek gerekirse çocuk konuşma duymazsa dil öğrenemez. Çocuk taklit ederek dil öğrenir. Çocukla ne kadar iletişim kurar, konuşursanız o kadar rahat bir biçimde dil öğrenir. Böyle bakınca haklı görünen bu kuramın yanıtlayamadığı sorular var. Nasıl oluyor da bir çocuk daha önce hiç duymadığı bir cümleyi türetebiliyor? Yani yalnız taklit ve duymayla ya da şartlanmayla öğrenemeyeceği bir şekilde konuşabiliyor!

Bu soruları ise ikinci grubun ortaya attığı kuram yanıtlamaya çalışıyor. Chomsky ve onun gibi düşünen dil uzmanları "Çünkü," diyorlar "her insan yavrusunda dil öğrenmesini kolaylaştıran bir makenizma vardır. Beyin doğuştan öyle yaratılmıştır ki, insan yavrusu kolaylıkla dil öğrenebilir. Bu yeteneğini büyüyünce kaybeder ve yetişkin olarak dil öğrenme daha eziyetli olur" (Chomsky, 1959). Bu doğuştan beyinde var olan makenizmayı tarif etmek zor ama bu kuramın da doğru yanları var.

Bugün artık bu kuramların birlikte düşünüldüğü yeni kuramlar var. Hem kalıtım hem de çevrenin etkisini içine alan, buna çocuğun kendi çabalarını da ekleyen ve dil öğrenmeyi çok boyutlu gören yaklaşımlar var. Ayrıca beynin yapısını daha iyi tanıdıkça beynin dil öğrenmedeki yeri konusunda da yeni yeni açıklamalar getiriliyor (Spolsky, 1989; Mansouri, 2008). Demek ki dil öğrenmeden söz ederken bütün bunlar dikkate almak gerekiyor.

2. DİL ÖĞRENME

Çift dil öğrenmeye geçmeden önce tek dil öğrenirken çocuğun geçirdiği evrelere de bakalım. Doğum esnasında gözleri kapalı olan çocuk, kulakları kapalı olmadığı için, doğduğu andan başlayarak sesli bir dünyaya doğar. Üstelik sesleri durdurmasına olanak yoktur. Gözünü kapar gibi sesi kesemez (Crystal, 1986). Doğduğu ilk bir kaç dakika içinde 500 kelime duyar. Belki de çocuğun iki yaşından önce parmaklarıyla kulağını tıkayamaması onun dil öğrenmesine bir katkı yapıyor.

Doğuştan çocuğun tek çıkarabildiği ses ağlamaktır. Bu bütün kültürlerde böyledir (Machado, 2003). Çocuğun dil öğrenmesi için ses çıkarabilmesi ve sesleri ayırdedebilmesi gerekir. Çocuk çıkarabildiği seslerle işe başlar. İlk aydan sonra değişik sıkıntıları belirtecek değişik ağlamalar duyarız. Anne-babalar bu ağlamaların ne anlama geldiğini öğrenirler. Bebek ses çıkarmak kadar sese yanıt vermesini de öğrenir. Daha bir aylıkken ses duyunca irkilir (Scientific Learning Cooperation 1999). Bebek annesinin sesini tanır ve başkalarının sesine tercih eder (Mills and Melhuish, 1974). Dört aylık bebekler ise ana dilleri ile başka bir dili ayırdedebilmekteler (Sebastian-Galles, 1995).

İkinci ya da üçüncü ayda bebek ağı sesleri çıkarmaya başlar. Bu sesler genelde anne bebeği ile konuştuğunda ona yanıt gibidir. Çocuk 6 ay dolaylarında iken "mırıldanma" dönemi başlar. Çocuk ilk kez ünlü ve ünsüz sesleri bir araya getirerek hecelemeye başlar. Bunlara anlam yüklenmemiştir. (Ba-ba-ba, da-da-da, de, de, de gibi sesler çocuğun hala sesleri çıkarmayı deneme safhasında olduğunu gösterir). Değişik kültürlerdeki çocuklar aynı sesleri deneyerek işe başlarlar (Bee, 1989). 9'uncu aya doğru ise çocuk içine doğduğu dilin hecelerini çıkarmayı dener.

Artık kültür farkları yerleşir. Anne Blasi ve ekibi 4-7 aylık bebeklerle yaptığı araştırmada bebeklerin insan sesine verdikleri tepkinin insan kaynaklı olmayan seslere verdikleri tepkiden yüksek olduğunu beyin görüntüleriyle belirlemiş. Ayrıca duygu yüklü seslere de (ağlama ya da gülme) düz konuşma seslerine göre daha yüksek tepki geldiği görülmüş (Blasi et al. 2011).

Çocuk ilk kelimesini bir yaşı dolaylarında söyler. Bu, sesle anlamın birleşmesinden oluşan bir kelimedir. Çocuğun çıkardığı ses tam olarak dilde bulunan bir kelimeye benzemese de anlam yüklü ise ilk kelime sayılır. Çocuk giderek dağarcığına kelimeler ekler. Daha sonraki aylarda ise iki kelimelik cümleler ve iki yaşı doldurduktan bir süre sonra da üç kelimelik cümleler kurabilir. Beş yaşına kadar da anadilinin kurallarının büyük bir kısmını öğrenmiş olur.

3. ÇİFT DİL

Anadilin kazanılması konusunda yukardaki gibi bir çerçeve oluşturulabiliyor; çift dil konusu böyle değil. Gerçi çift dilli çocuk da aynı evrelerden geçerek dil öğreniyor. Ama tam olarak nasıl öğrendiklerini belirlemek kolay değil. Araştırmalar yapıldığı halde, çift dilli çocuklar izlendiği halde bunlardan sonuç çıkarmak çok zor, çünkü çocuğun dil öğrenmesini etkileyen faktörleri kontrol etmek olası değil. Bir çocuk düşünün, annesi başka babası başka bir dil konuşuyor. Çocuklarına doğumdan başlayarak iki dille hitap ediyorlar. Ancak olay orada bitmiyor. Çocuk hangi dili ne kadar duyuyor? İçinde buldukları toplum hangi dili konuşuyor? Çocuğun evine hangi dili konuşanlar geliyor? Çocuğun bakıcısı varsa, o hangi dili konuşuyor? Hangi dili ne süre duyuyor? Bunlar ve benzeri sorular hepsi dil öğrenmeyi etkileyecekleri için araştırmacıların işi zahmetli.

Başka bir örnek alalım. Yetişkin biri. Baskı işlerinde çalışıyor. İşinde yoğun olarak İngilizce konuşuyor. Evinde ise Türkçe konuşuyor. Kendisi doğumdan beri iki dili duyarak büyümüş. Her iki dile de hakim. Ancak bu kişi matbaada baskı teknikleri için kullandığı terimlerin Türkçesini bilmeyebilir. Öte yandan evde yemek konularında kullandığı sözcüklerin, örneğin balıkların, İngilizcesini bilmeyebilir. Bu kullanımla ilgili bir olay. Ancak çift dilli olmayı ölçmenin ne kadar zor olduğunu belirtmesi açısından önemli. Birçok uzman ölçmeyi denemiş. Her biri başka bir teknik kullanmış. Gene de çift dilli olma göreceli bir olaydır. Konuya biraz daha açıklık getirmek için çift dillinin tanımını yapmaya çalışalım.

Sözlük anlamı iki dili konuşabilme ya da iki dili bilme olarak verilmiş. Ama bizim çift dilli olmadan anladığımız acaba yalnız konuşabilme mi, yoksa yazma okuma da buna dahil mi? 'Bilmek' ne anlama geliyor? Başka bir tanımlama "İki dili mükemmel konuşabilme" daha başkası "iki dile ana dili gibi hakim olabilme" diyor (Chin and Wigglesworth,2007). Ancak hemen 'mükemmel' kelimesini tarif etmenin zorlukları karşımıza çıkıyor. Ayrıca 'hakim olma' da belirlenmesi güç bir tanım. Öte yandan ana dilini iyi konuşmayanlar da var. Bu tanımın da göreceli olduğunu görüyoruz. Mackey (1962) ise çift dilli olmayı, tamamen göreceli olduğu için, "aynı kişinin iki dili birinden ötekine geçerek kullanabilme yeteneği" olarak tanımlamış. Çift dillinin en geniş tanımı ise iki dil konuşabilme (Saunders, 1982).

Görüldüğü gibi çift dilli olmanın tanımı bile açık seçik olarak yapılamıyor. İki dili birden öğrenme için elbette çok çeşitli yorumlar olacak. Biz iki dilin nasıl öğrenildiğinden başlayalım.

4. ARAŞTIRMALAR

4.1. Aynı anda öğrenme:

1- Çocuk doğumdan hemen sonra devamlı iki dil duyarak büyür. Anne kendi dilini baba kendi dilini konuşur. İçinde buldukları toplumun dili de bunlardan biridir. Bazı uzmanlar bu seçeneği (her iki dili de aynı anda konuşmak) yeğliyorlar. Tam anlamda çift dillilik böyle edinilir diyorlar (Harding and Reilly,1987). Ancak burda bazı koşullar söz konusu. Anne kendi dilini konuşacak, baba kendi dilini. Böylece çocuğun dilleri daha kolay ayırtacağı düşünülüyor. Bir de çocuk her iki dille de eşit ağırlıkta temasta olmalı. Yani anne ile de, baba ile de konuşma fırsatı bulmalı (Barron-Hauwaert, 2004). De Houwer'in (1990) incelemesine bakıldığında Felemenkçe ve İngilizceyi aynı anda öğrenen kızı Kate'in hiç bir zorlukla karşılaşmadığını görüyoruz. Felemenkçeyi ve İngilizceyi birbirinden ayrı tutabilmiş ve babasıyla Felemekçe, annesiyle de İngilizce konuşmuştur. Dilleri öğrenirken tek dil öğrenen çocukların geçtiği evrelerden (her iki dilde de) geçmiş. Kate'in Felemekçeyi öğrenirken yaptığı hatalarla yalnız Felemenkçe öğrenen çocukların yaptıkları hatalar karşılaştırıldığında bunların benzer olduğu görülmüş. Ayrıca aynı karşılaştırma İngilizce için de yapılmış ve aynı sonuçlar elde edilmiştir. Zaten daha önce de Meisel (1986) çift dilli çocukların bu dilleri aynı tek dil öğrenen çocuklar gibi öğrendiklerini söylemişlerdir. Demek ki, anne-baba ayrı dilleri konuşuyorlarsa en kolayı çocukla herkesin kendi dilini kullanması. Böylece çocuk gerçek bir 'çift dilli' olur

2- Anne de baba da çift dillidir. Çocuğa her biri her iki dilde de hitabeder. Bu dillerden biri toplumun dilidir. Ancak çocuklar iki dili karıştırarak konuşmuşlar ve iki dil konuştuklarının farkına daha geç varmışlardır. Belki de en zor öğrenme tarzı budur. (Ellul,1978).

4.2. Peş peşe öğrenme:

Çocuk önce bir dili, sonra öteki dili öğrenir, ancak hâlâ çocuktur. Önce bir dili sonra ikinci dili öğrenmenin de büyük bir sakıncası yok. Sonuçta çocuk küçük yaşta ise kolaylıkla her ikisini de öğreniyor. Ancak denge söz konusu edilirse, peş peşe öğrenmede bir dilin biraz baskın olma olasılığı büyük.

1- Anne-babanın dilleri farklıdır ama evde bir dil kullanırlar. İkinci dil toplumun dilidir ve çocuk bunu evin dışında öğrenir. Genellikle ilk yılın sonunda ya da yuvaya gittiği zaman ikinci dille tanışır. Birinci dili biraz sökmüştür. Zierer'in (1977) ve Fantini'nin (1985) böyle bir incelemesi var. Bu tip öğrenmede çocukların kelime hazineleri okulda hızla gelişirken evdeki konular daha kısıtlı kaldığı için evdeki dilde gelişme gerilerde kalabilir. Çocuk ikinci dil olarak toplumun dilini öğrenir. Buna en iyi örnek Saunders'ın (1982) çalışmasıdır. Saunders ve Grosjean (1982) kendi gözlemlerine dayanarak çift dilli çocukların bu dilleri öğrenirken önce tek bir sözdizimi (syntax) kuralı kullandıklarını ve her iki dilden de öğrendikleri kelimeleri buna uydurduklarını söylerler. Ancak öğrenmelerinin ikinci safhasında çocukların yavaş yavaş dili ayırdedip ona göre konuştuklarını, yani her iki dilde de artık kelime hazineleri oluştuğunu ve hangi dilde konuşuyorlarsa o dilin kelimelerini kullandıklarını ama sözdizimi bakımından hâlâ tam bir ayırım olmadığını savunurlar. Son safhada ise çocukların tam bir ayırım yapabildiklerini söylerler.

2- Anne-baba aynı dili konuşurlar. Evde tek dil kullanılır. Çocuk ikinci dili dışarda öğrenir. 1. seçenektan tek farkı anne ile babanın aynı dilden olmalarıdır.

4.3. İlkgençlikte ikinci dil öğrenme:

Burada genç ikinci dili eğitim yoluyla öğrenir. Genç kendiliğinden kolayca öğrenme olanağını kaçırmıştır. Çünkü biliyoruz ki ikinci dille çok küçük yaşlarda tanışan çocuklar ikinci dili büyük yaşlarda öğrenenlerden daha iyi ve daha kolay öğreniyorlar (Singleton, 1995). Genç öğrenci ikinci dil eğitimi alarak ikinci bir dil öğrenecektir. Eğer 13,14 yaşından küçükse gene de yetişkinden avantajlı durumdadır. En azından telâffuzu düzgün olur. Ancak unutmamalı ki bir dil iyice öğrenilmiş ve yerleşmiş ise ikinci bir dil öğrenirken ilk dilin etkileri ikinci dili etkileyebilir ve bunu yenmek gerekir (Bono, 2011). Ne var ki bu şekilde okulda öğrenilen dil kalıcı olur. Okulöncesi kulaktan öğrenilen dil anadili gibidir. Çocuk okula gittikten sonra dili duymazsa unuttur.

5. BULGULAR

Şimdi ilk sorulara dönelim. Yukardaki öğrenme biçimlerinde çocuğa kolay ya da zor gelebilecek durumları gözden geçirelim: Çocuğa iki dili aynı anda öğretmenin çocuğun kafasını karıştıracağı, hatta zekâsını etkileyeceği yolunda yazılar yazılmış ve uzun bir süre de herkes böyle olduğuna inanmış, buna göre davranmıştı. Anne babanın ayrı ayrı anadili varsa, çocuğa önce birini sonra birini öğretmeğe çalışmışlar, bazen de çocuk okula gidene kadar beklemişlerdir. Bu düşünceler 20. yüz yılın başında Jespersen'in (1922) ve Goddard'ın (1917) yaptıkları araştırmaların sonucunda ortaya çıkmış inançlardır. Ancak bu araştırmacıların denekleri göçmenlerdir ve yapılan testler geldikleri ve dilini iyi bilmedikleri ülkenin dilinde yapılmıştır. Bugün artık daha güvenilir araştırmalar bize böyle birşeyin doğru olmadığını kanıtlıyor.

Çift dilli çocuklarla araştırma yapanların genelde birleştikleri nokta ise kolay öğrenilen devreyi kaçırmamak. Çünkü çocukların küçük yaşlarda iki dil öğrendiklerinde bu iki dili tutabildikleri konusunda kanıtlar var (De Houwer,1990).

Çift dilli olmanın zekâ üzerindeki etkisine gelince artık zihninde iki ayrı dilin bulunmasının çocuğun kafasını karıştıracağı konusu kabul görmüyor. Lambert (1977) ve Romaine (1991) tam tersine bilişsel bir esneklik getirdiği için çift dilli olma çocuk için bir kazançtır diyorlar.

Saunders ise çift dilli olmanın getirdiği yararları yapılan araştırmalara göre şöyle sıralıyor:

1. Bunun esneklik sağladığı anlaşılmış. Hem düşüncede, hem de dilde. Çocuklar kelimelerin bir dilde bir türlü, ötekinde tamamen başka seslerden oluştuğunu görünce kelimelerin değişebileceğinin, değişik anlama gelebileceğinin farkına varıyor. Masa sözcüğünün masayla bir ilgisi olmadığını yalnızca onu sembolize ettiğini kavrayabiliyorlar. Ianco-Worrall'ın çalışması (1972).
2. Çift dillilerin sesle anlamı daha erken ayırdedebildikleri belirlenmiş. Yani, at, yata mı katıra mı benzer dediğinizde çift dilli çocuklar anlamdan giderek katıra benzediğini söylüyorlar. Öteki kelimeyle ses uyumu olsa da onu seçmiyorlar. Ben ZeeV'in çalışması (1972).
3. Çeşitli boyutlarda düşünebilme yeteneği gelişmiş. Bu zekanın esnekliğini gösterir. Bir ataşla ya da bir taşla neler yapabilirsin diye sorduğunuz zaman çocuklar tek planda kalmamışlar. Scott'un çalışması (1973).
4. Yaratıcı düşünebilme yeteneğini geliştirdiği izlenmiş. Carringer 1974'de çift dilli çocukların yaratıcı düşünme yeteneklerini ölçmüş ve tek dilli çocuklarla karşılaştırmış. Çift dilli çocukların çok daha yüksek puanlar elde ettikleri görülmüş. Tek bir kavram için çift dillinin iki sözcüğü var; ve o nedenle onlar araştırmada şekilden çok

içerik ile, kelimelerden çok fikirlerle, ve sembollerden çok anlamla ilgilenmişler. Bu da onların esnek olmasını ve yaratıcı bir biçimde düşünebilmelerini sağlamış.

5. Sosyal duyarlıklarının arttığı görülmüş. Yapılan araştırmalarda çift dilli çocukların daha duyarlı, karşısındakinin iletişim gereksinmelerine daha açık oldukları gözlenmiş. (Genesee, 1975)

6. Çift dillilerin kolay bir şekilde kavram oluşturdukları gözlenmiş. Kavram oluşturmada tek dillilere kıyasla daha iyi oldukları görülmüş ve bunun nedeninin de iki dile birden açık oldukları için daha karmaşık bir ortama alışık olmaları gösterilmiş. (Liedke, 1968)

6. SONUÇ

Bu bulguların ışığında aynı şeyin iki ismi olmasını bilmeleri çocuklara bir problemin birden çok çözümü olabileceği fikrini de getirdiğini düşünüyorum. Bu tür bir esnekliğin de (zekâda gözleendiği gibi) çocukların davranışlarına da bir hoşgörü getirdiğine inanıyorum.

Bitirirken çocukların dil öğrenmelerinin desteklenmesinin önemini vurgulamak isterim. Özellikle de çocuklarımıza anadillerini iyi öğretmemiz gerektiğine inanıyorum. Eğer okulda problemler çıkıyorsa, bunun başka bir dil daha öğrendiklerinden değil, ana dillerini iyi bilmediklerinden kaynaklandığı kanısındayım. Anadili iyi bilmemenin nedeni yabancı bir dili öğreniyor olmak değildir. Doğrudan, anadili iyi öğrenmemektir. Okulda yabancı dil öğretip öğretmemek bir eğitim politikasıdır. Ancak karar verirken birçok etkeni düşünmek gerekir. Anadil iyi öğretileniyorsa, yabancı dile geçilmesi yerinde olmaz. Ancak iki dilin karıştırılacağı, iki dil öğrenmenin zihinsel gelişmeyi olumsuz etkileyeceği doğru değildir; bunun yabancı dil eğitimini engellemek için bir sav olarak kullanılması yanlış olur.

KAYNAKLAR

- Barron-Hauwaert,S.(2004). *Language strategies for bilingual families*. Toronto: Multilingual Matters.
- Bee,H. (1989). *The developing child*. New york: Harper and Row.
- Ben Zeev, S. (1977). *The influence of bilingualism on cognitive strategy*. Child Development, 48, 1009-1018.
- Blasi,A. Lloyd-Fox, S. Mercure,E.Thompson, A. et al. (2011). Early specialization for voices and emotion processing. *Current Biology*, 21 (14), 1220-1224.
- Bono,M. (2011). Crosslinguistic interaction and metalinguistic awareness in third language acquisition. In De Angelis,Gand Dewaele,J. (eds) *New Trends in Crosslinguistic Influence and Multilingualism Research* Toronto: Multilingual Matters.
- Bosch, L. and Sabestian-Galles, N. (1995). *Cognitive*, 2 (1), 33-69.
- Carringer, D. (1974). *Creative thinking abilities of Mexican youth*. Journal of Cross Cultural Study, 5, 492-504.
- Chomsky, N. (1959). Review of verbal behavior. In *Language*, 35, 26.
- Chomsky, N. (1986). *Knowledge of language*. New York: Praeger.

- Cristal, D. (1986). *Listen to your child*. London: Penguin.
- DeHouwer, A. (1990). *The acquisition of two languages*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Ellul, S. (1978). *A case study in bilingualism*. Cambridge: Huntinton Publishers Ltd.
- Fantini, A.E. 1985. *Language acquisition of bilingual children*. Clevedon. Multilingual Matters.
- Genesee, F. (1975). Communication skills in bilingual children. *Child Development*, 46, 1010-1014.
- Goddard, H.H. (1917). Mental tests in immigrants. *Journal of Delinquency*, 2, 243-277.
- Grossjean, F. (1982). *Life with two languages*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Harding, E, & Reilly, P. (1987). *The bilingual family*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Janco-Warrall, A, (1972) Bilingualism and cognitive development. *Child Development*, 43, 1390- 1400.
- Jespersen, O. (1922). *Language*. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Lambert, W. E. (1977). *The effects of bilingualism on the individual*. New York: Academic Press.
- Liedtke, W. (1968). *Concept formation and bilingualism*. Alberta Journal of Educational Research. 14. 225-232.
- Machado, J. (2003). *Early Childhood Experiences in Language Arts: Emergent Literacy*. Canada: Thomson Delmar Learning.
- Macnamara, J. (1970). *Bilingualism and thought*. *Bilingualism and Language Contact*. Washington D.C.: Georgetown University.
- Mackey, W. F. (1962). The discription of bilingualism. *Canadian Journal of Linguistics*, 7(51), 8.
- Meisel, J. (1986). Word order. *Linguistics*, 24, 123- 183.
- Mills, M. And Melhuish, E. (1974). Recognition of mother's voice in early infancy. In *Nature*, 252, 123.
- Romaine, S. (1991). *Bilingualism*. Oxford: Basil Blackwell Inc.
- Saunders, G. (1982). *Bilingual children*. England: Multilingual Matters.
- Scientific Learning Corporation. (1999). www. Brain connection.com.
- Scott, S. (1973). *The relation of divergent thinking on bilingualism*. Unpublished report. Mc Gill University.
- Skinner, B.F. (1957). *Verbal behavior*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- Spolsky, B. (1989). *Conditions for second language learning*. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Zierer, E. (1977). Experiences in bilingual education. *International Review of Applied Linguistics*, 15, 144-149.

SUMMARY

How do children learn to speak? Children are born with their eyes shut but with ears open. Even when they are sleeping they cannot shut their ears. This may help them to learn to speak. For they need to hear language to learn it. Babies are born with an innate capacity to acquire spoken language. First words come when they are about one year old, later they can make two word sentences. They construct longer sentences when they are between two and three. They internalize most of the grammar by the time they are five.

In learning two languages children go through the same stages but it is hard to say how they learn. There are many variables involved. Supposing each parent speaks a different language and they speak to the children in two languages. We need to know the language of the community in which they live. What language is spoken by the guests who come to their home? What language they hear in school. If there is a person who takes care of the children what language does she speak? And the amount of time they are exposed to each language.

Bilingualism is defined very loosely as being able to speak both languages as their mother tongue.

We know from research that the child's brain is able to learn spoken language easily up to the age of 10 to 12 years. After that language learning ability diminishes. So, if we want children to learn a second language we must catch this period. But what is the best method?

1. Learning two languages simultaneously seems the best method provided each parent speaks his/her own language.
2. When both parents speak both languages to the child, the child will not be able to differentiate the languages until they are older. This seems to be the most difficult way to learn. The hardest method.
3. Learning a language after the first one is established can be efficient if the child is still young. Parents speak one language and the child learns the second which is the language of the community later on.
4. Learning a second language in their teens or as an adult will mean they will study to learn it and this will take more time and effort.

Gains of bilingualism according to Saunders study:

1. Bilingualism gives children flexibility
2. Bilingual children can differentiate sound and meaning
3. They have greater ability to think in multiple dimensions
4. They can be more creative thinkers
5. They show greater social sensitivity
6. They can form concepts more easily

In my opinion knowing that one object can have two names gives children the idea that a problem can be solved in more than one way and that gives flexibility in thinking and that can lead to more tolerance in bilingual

children. Also saying that learning a second language at school will curb intelligence and will cause learning problems is not correct. If problems arise it is simply because children have not been taught well.